

KPC Groep

Verstand van leren
Gevoel voor mensen

Nanda van Oorschot, 12 oktober 2011

Taal en effectieve instructie

- TaalWeb Amsterdam

TE WEINIG AANDACHT VOOR TECHNISCH LEZEN BREEKT LEERLINGEN LATER OP

Lezen is niet leuk genoeg

Zwakke lezers worden later 'functioneel analfabeten'. Nederland heeft er te veel van.

Laaggeletterden in problemen op het werk

ik-ben-tien-en-
ik-kan-dit-nog-
niet-le-zen

KPC Groep

Taal en effectieve instructie

- **Wat gaan we doen?**
- Goed taal/ leesonderwijs?
- Doelgericht en activiteitengericht werken
- Preventief en pro-actief denken en handelen

Continuüm van zorg

Meer informatie:
www.masterplandyslexie.nl >
producten

Zorgniveau	Stap	
Niveau 1: Goed lees- en spellingonderwijs in klassenverband	1	Kwaliteit instructiegedrag en klassenmanagement
	2	Juist gebruik van effectieve methodes
	3	Gebruik leerlingvolgsysteem
Niveau 2: Extra zorg in de groepssituatie door de leerkracht (ongeveer 25%)	4	Vaststellen van potentiële uitvallers en voldoende differentiatie in de klas
Niveau 3: Specifieke interventies uitgevoerd en/of ondersteund door de zorgspecialist in de school (ongeveer 10%)	5	Vaststellen leerlingen met ernstige leesproblemen en instructie individueel of in kleine groepjes (intensieve begeleiding)
	6	Vaststellen van achterstand en hardnekkigheid: vermoeden dyslexie
Niveau 4: Diagnostiek en behandeling in zorginstituut (ongeveer 4%)	7	Vaststellen van dyslexie (psychodiagnostisch onderzoek)
	8	Gespecialiseerde dyslexiebehandeling
9 Coaching van dyslectische leerlingen		

Kenmerken goed lees- en spellingonderwijs

Checklist goed lees- en spellingonderwijs op groepsniveau

De leerkracht ...

- werkt doelgericht (*paragraaf 2.2*)
- maakt effectief gebruik van een methode en roostert voldoende leertijd in (*paragraaf 2.3*)
- weet hoe om te gaan met verschillen tussen leerlingen (*paragraaf 2.4*)
- biedt een stimulerende leeromgeving (*paragraaf 2.5*)
- werkt in een doorgaande lijn (*paragraaf 2.6*)

Doelgericht werken

- Werken vanuit de tussendoelen EN
- Doelen stellen op groepsniveau: streefdoelen en miniumdoelen

Wat is een leerlijn?

- Definieer het begrip leerlijn samen met je buurvrouw/-man.
- Wissel plenair uit.

- Didactische leerstoflijn
  - Ontwikkelingslijn
    - Leerlijn

Lijnen

- **Leerstoflijn:** wat er van en door kinderen in een bepaalde leeftijdsgroep wordt verwacht
- **Ontwikkelingslijn:** kind ontwikkelt zich door leerervaringen die elkaar opvolgen
- **Leerlijn:** een samenspel tussen vastgestelde doelen, kenmerken en mogelijkheden van leerlingen, met daartussen de regisserende rol van de leerkracht.

Cruciaal leermoment/ tussendoel

- Moment van inzicht dat nodig is voor de verdere Taal/ leesontwikkeling.

Of anders gezegd

- Indien een kind niet tot een inzicht komt dan treedt er stagnatie op.

Doelen leesonderwijs

95%v.d. leerlingen beheerst	Medio	Eind
Groep 4	CLT 59-60-61 AVI M4	CLT 62-63 AVI E4
Groep 5	CLT 64- 65 AVI M5	CLT 66-67 AVI E5
Groep 6	CLT 68-69 AVI M6	CLT 70-71 AVI E6
Groep 7	CLT 72-73 AVI M7	CLT 74 AVI E7
Groep 8	CLT 75 > AVI PLus	

95%v.d. leerlingen	Groep 4	Groep 5	Groep 6
Start	AVI 2 Beheerst	AVI 5 Beheerst	AVI 8 Beheerst
Na 3 maanden	AVI 3 Beheerst	AVI 6 Beheerst	AVI 9 Beheerst
Na 6 maanden	AVI 4 beheerst	AVI 7 Beheerst	
Einde schooljaar	AVI 5 Beheerst	AVI 8 Beheerst	

Systematisch volgen van de leesontwikkeling bij leerlingen

- Toetsresultaten
- Kwalitatieve analyse van het lezen en de spelling
- Observatie lezen en spelling
- Leesmotivatie
- Taak/ werkhouding
- Risicofactoren en risicogroepen

- Praten over boeken
- A. Chambers

Structurele aanpak

- Methodische aanpak
- Effectief gebruik van de methode
- Welke methode?

Effectieve methodes en programma's

- **Criteria goede methodes (Voortgezet) Technisch lezen:**
- Voldoende tijd voor het leesonderwijs
- Voldoende materialen: specifieke voor het opvoeren van de leestempo, zelfstandig lezen en software
- Adequate streefdoelen
- Aanwijzingen voor het plannen van de leerstof
- Directe instructiemodel met convergente differentiatie als uitgangspunt
- Geleidelijke opbouw in de moeilijkheidsgraad van teksten
- Niet te veel leesmoeilijkheden/ doelen per les
- Aandacht voor leessnelheid/ het vlot lezen
- Aandacht voor het lezen met de juiste intonatie, het vloeiend lezen

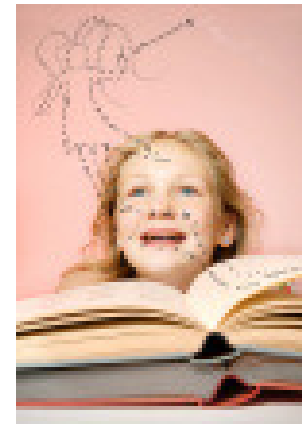
Voldoende tijd voor lezen

Groep	Er wordt elke dag gelezen	Doelgerichte instructie en oefening
4	135- 150 min 60 min 45-60 min	Voorgezet technisch lezen (met aanpak) Extra begeleiding en begeleide oefening Stillezen van bepaalde typen teksten en gevarieerde activiteiten rond boeken
5	135-150 Min 60 min 45-60 min	Voorgezet technisch lezen (met aanpak) Extra begeleiding en begeleide oefening Stillezen van bepaalde typen teksten en gevarieerde activiteiten rond boeken
6	90 min 60 min 45-60 min	Voorgezet technisch lezen (met aanpak) Extra begeleiding en begeleide oefening Stillezen van bepaalde typen teksten en gevarieerde activiteiten rond boeken
7	60 min 60 min 45- 60 min	Voorgezet technisch lezen (met aanpak) Extra begeleiding en begeleide oefening Stillezen van bepaalde typen teksten en gevarieerde activiteiten rond boeken

Planmatig en doelgericht inrichten van het leesonderwijs

- Convergente differentiatie:
- Alle leerlingen werken aan het bereiken van hetzelfde doel
- Drie groepen:
- Goede leerlingen,
- Gemiddelde leerlingen en
- Zwakke lezers

Differentiatie 1

Gezamenlijke start van de les	
Instructie en begeleide inoefening met de hele groep	
Zelfstandige verwerking	Verlengde instructie en begeleide inoefening voor de risicoleerlingen in kleine groep
Feedbackronde door de leerkracht	Zelfstandige verwerking
	Feedback door de leerkracht
Gezamenlijke afsluiting	

Differentiatie 2

Gezamenlijke start van de les		
Zelfstandige verwerking	Instructie en begeleide inoefening	
	Zelfstandige verwerking	Verlengde instructie en begeleid inoefenen voor de risicoleerlingen
Feedbackronde door de leerkracht	Zelfstandige verwerking	
	Feedback door de leerkracht	
Gezamenlijke afsluiting		

Instructie van hoge kwaliteit

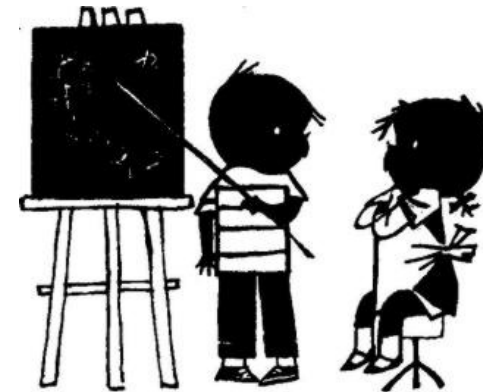
Accenten bij het technisch lezen:

- Nauwkeurig lezen
- Vlot lezen
- Vloeiend lezen
- Aanleren leesstrategieën

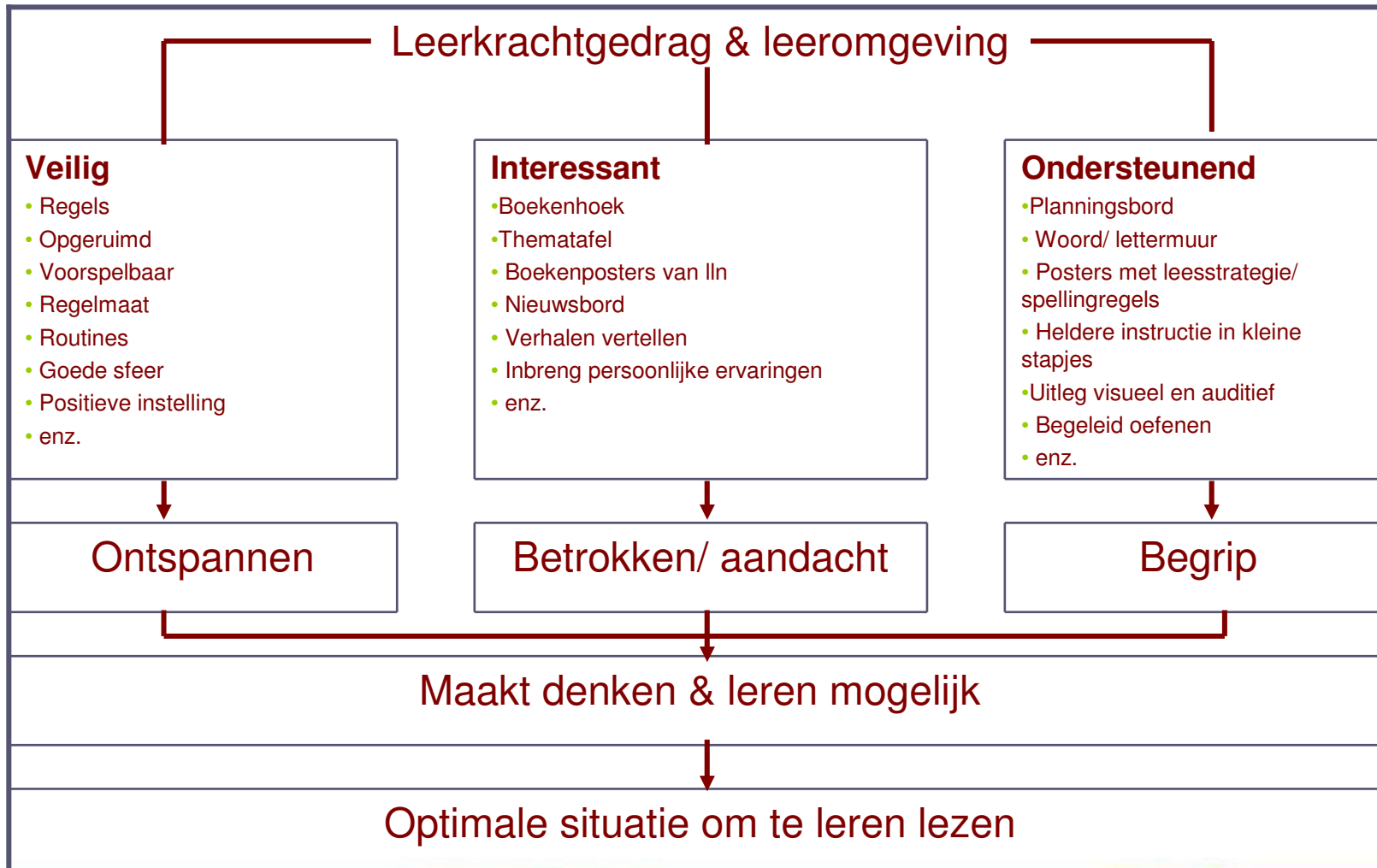

Instructie van hoge kwaliteit

- Leesplezier en leesmotivatie
- Herhaald lezen
- Voor- koor-zelf
- Lezen- oefenen- lezen
- Oefenen met woorden- zinnen- tekst
- Aandacht voor leesbegrip
- Onderhouden van geleerde vaardigheden

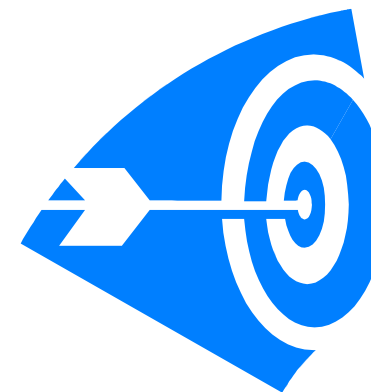
Een ondersteunende leerkracht en leeromgeving

Bevorderen van wederzijdse beïnvloeding TL en vaardigheden die er een nauwe relatie mee hebben

- Woordenschat
- Begrijpend lezen
- Lezen in de zaakvakken
- Spellen en stellen

- **Activiteitgericht** ⇔
- Wat gaan we doen?
- Wat vinden kinderen leuk?
- Zijn ze lekker bezig?
- Hebben ze hard gewerkt?

- En dit leidt tot:
- **oppervlakkige kennis** ⇔

- **Doelgericht**
- Wat gaan we leren?
- Wat hebben ze nodig?
- Leidt het tot de beoogde kennis?
- Zijn de doelen gehaald?

- En dit leidt tot:
- **dieperliggende kennis**

Vaardigheid

Aanpak

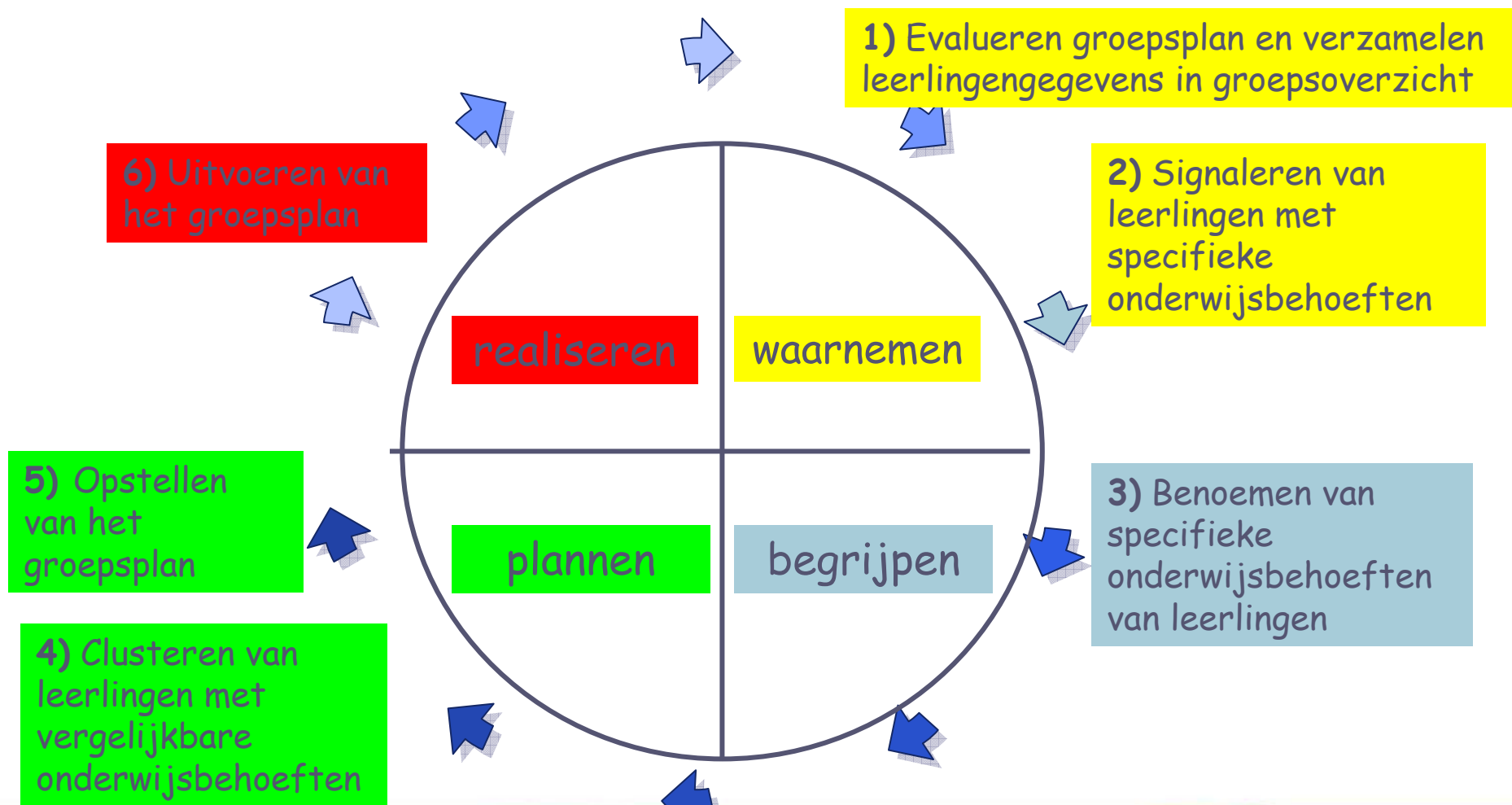
Werkvorm

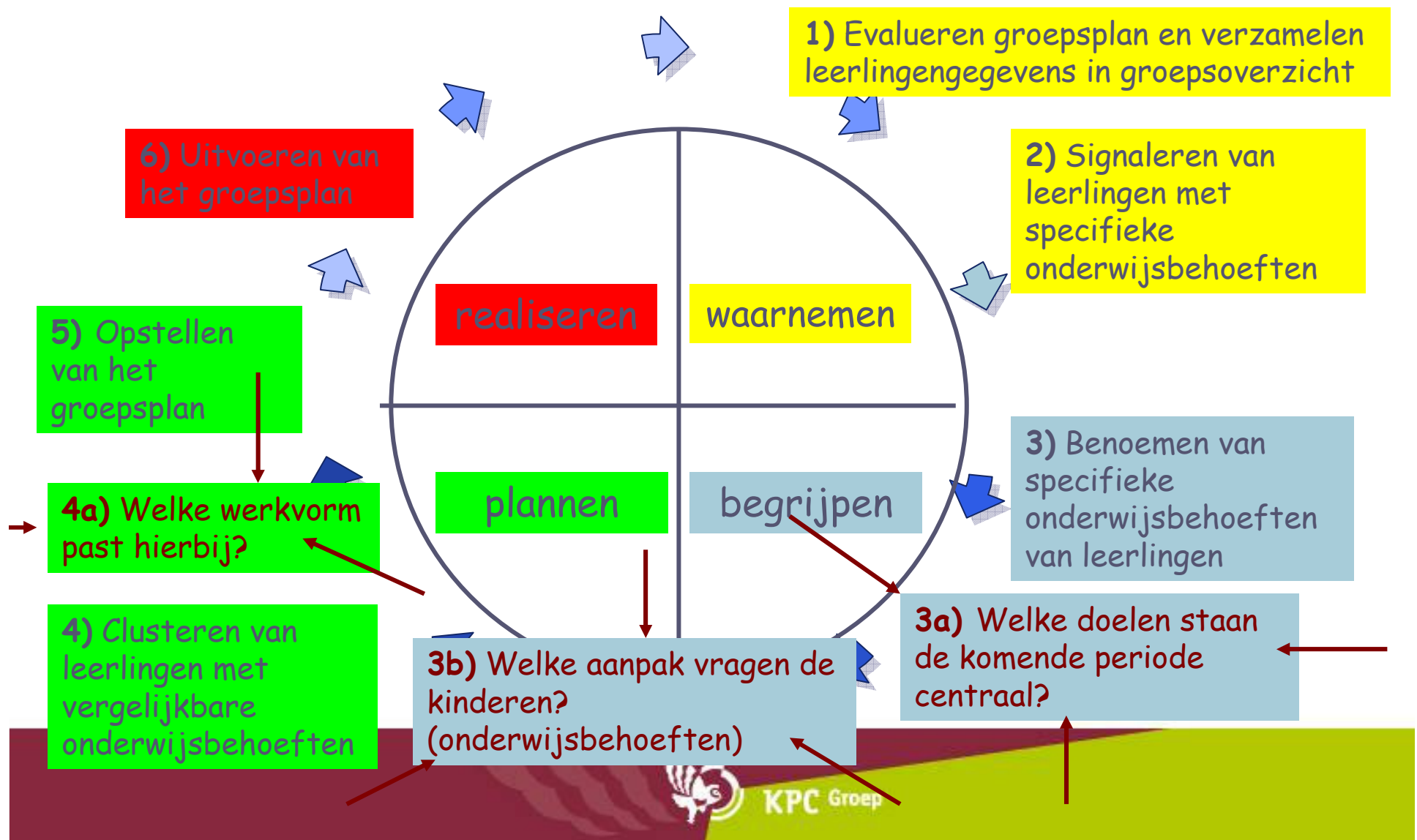
Vaardigheid	Aanpak	Werkvorm
Letterkennis	opbouw moeilijkheidsgraad, multisensorieel, letters in woorden, tempoverhoging	lettergroeiboek, overtrekletters, ABC boek, klankgebaren, ICT
Lezen	eerst goed dan snel, woordstructuur, transfer, herhaling, betekenis	connectrijtjes, samen lezen, ICT
Spelling	expliciete instructie en herhaling, koppeling auditief – visueel, spellingbewustzijn, uitspreken wat je schrijft	Visueel dictee, uitspreken wat er staat, spreken en schrijven, spellingkaart

Handelingsgericht werken

Handelingsgericht werken

Succes!

KPC Groep